

Anna Knocińska

Gnieźnieńska Wyższa Szkoła Humanistyczno - Menedżerska „Milenium”

anna.knocinska@gwsh.edu.pl

**SPRAWOZDANIE Z OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ:
„WSPÓŁCZESNE KIERUNKI PROFILAKTYKI ZAGROŻEŃ CYWILIZACYJNYCH”**

Dnia 6 czerwca 2008 r. w auli Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM w Poznaniu odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa pt.: **„Współczesne kierunki profilaktyki zagrożeń cywilizacyjnych”**.

Współorganizatorami konferencji byli: Zakład Promocji Zdrowia i Psychoterapii WSE UAM w Poznaniu kierowany przez prof. dr. hab. n. hum. L. Gapik, Sekcja Psychoprofilaktyki i Promocji Zdrowia Polskiego Towarzystwa Terapeutycznego, kierowana przez dr n. hum. E. Kasperek - Golimowską oraz Koło Naukowe Studentów „Ruch Twórczych Główn” działające przy Zakładzie Promocji Zdrowia i Psychoterapii WSE, prowadzone przez mgr E. Łopacką - Sęczyk i mgr E. Flatow. Celem konferencji było zaprezentowanie obecnego stanu wiedzy oraz wymiana doświadczeń i dyskusja na temat praktycznych rozwiązań w zakresie szeroko rozumianej profilaktyki zagrożeń cywilizacyjnych.

Uczestników konferencji przywitała **dr n. hum. Ewa Kasperek - Golimowska**, prodziekan WSE UAM, przewodnicząca Sekcji Psychoprofilaktyki i Promocji Zdrowia PTT. Następnie głos zabrał kierownik Zakładu Promocji Zdrowia i Psychoterapii WSE UAM, przewodniczący Polskiego Towarzystwa Terapeutycznego **prof. dr hab. n. hum. Lechosław Gapik**, który dokonał oficjalnego otwarcia konferencji i wygłosił wykład inauguracyjny. Wprowadzając zgromadzonych w zagadnienia współczesnych zagrożeń cywilizacyjnych, podkreślił znaczenie rozwoju cywilizacji w życiu człowieka. W swym wystąpieniu prof. dr hab. n. hum. Lechosław Gapik skupił się szczególnie na omówieniu kwestii transplantacji organów. Po rozważeniu pozytywnych i negatywnych aspektów transplantacji, postawił pytanie: „transplantacja - nadzieja czy zagrożenie?”. W wykładzie prof. L. Gapik wskazał szereg dylematów

dotyczących sposobu wykorzystania zdobyczy cywilizacji. Podkreślał też, że w zależności od sposobu ich wykorzystania, mogą one służyć, albo zagrażać człowiekowi.

Po wystąpieniu prof. L. Gapika rozpoczęły się obrady plenarne prowadzone przez dr E. Kasperek - Golimowską, mgr E. Łopacką-Sęczyk oraz mgr E. Flatow.

Pierwszą część obrad plenarnych rozpoczęła **dr E. Kasperek – Golimowska**, która wykładem pt.: „Kierunki i modele współczesnej profilaktyki” wprowadziła zebranych w teoretyczne zagadnienia związane z profilaktyką. Prelegentka zdefiniowała pojęcie profilaktyki, przedstawiła trzy poziomy prewencji, ukazała związki między profilaktyką a promocją zdrowia i edukacją zdrowotną oraz zaprezentowała specyfikę profilaktyki negatywnej i pozytywnej. Podczas wystąpienia omówione zostały również warunki efektywnej pracy profilaktycznej oraz holistyczna, salutogenetyczna orientacja współczesnej profilaktyki.

Następnie **mgr E. Leszczyńska**, Wielkopolski Kurator Oświaty, przedstawiła temat: „Bezpieczeństwo w szkołach i placówkach województwa wielkopolskiego”.

Odwołała się do wyników zebranych w ramach programu „Zero tolerancji dla przemocy w szkole”. Pani Kurator podkreśliła fakt, że w świetle prezentowanych przez nią badań, zdecydowana większość uczniów (75 %) czuje się w szkole bezpiecznie. Ma to związek m. in. z podejmowaniem przez szkoły oraz współpracujące z nimi instytucje działań o charakterze profilaktycznym. Mgr E. Leszczyńska zapowiedziała kontynuację w kolejnych latach działań na rzecz bezpieczeństwa dzieci i młodzieży poprzez realizację programu „Szkoła przyjaźnie wspomagająca”.

Mgr E. Dybowska, zastępca dyrektora Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Poznań zaprezentowała wystąpienie: „Działalność miasta Poznań na rzecz zdrowia mieszkańców”. Omówiła w nim wybrane przykłady realizowanych przez samorząd działań profilaktycznych, m.in.: program profilaktyczny wczesnego wykrywania miażdżycy oraz program oceny ryzyka sercowo-naczyniowego pod nazwą „Poznaniacy będą żyć dłużej”. Ponadto przybliżyła profilaktykę pneumokokowa w żłobkach oraz projekt „Shape Up - Zdrowa Sylwetka” obejmujący tworzenie sieci szkół europejskich ukierunkowanych na czynniki determinujące otyłość u dzieci w środowisku lokalnym. W wystąpieniu

opisano także najważniejsze założenia projektów na rzecz pomocy osobom starszym, w ramach programu „Seniorzy” oraz „Rehabilitacja osób pow. 60 r. ż.”, prezentacji projektu „HEPRO - Zbiór Narzędzi dla Profili Zdrowotnych”, a także miejskich programów: Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Wicedyrektor Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu, **mgr S. Misiarek**, w referacie pt.: „Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu i jego oferta szkoleń w obszarze profilaktyki”, zapoznała zebranych z szeregiem programów realizowanych w ramach działalności ODN w Poznaniu. Mgr S. Misiarek zachęcała zebranych do angażowania się w liczne projekty edukacyjne i profilaktyczne, zarówno Polskie - np. „Bezpieczna szkoła”, „Absencja”, „Otwórz oczy, otwórz serce”, „Przyjaciele Zippiego”, „Projekt 1-1-1”, jak i międzynarodowe (np. „G@ME”, „Involve Parents-Improve School”, „EUBIS”). Prelegentka zaprosiła także do skorzystania z bogatej oferty kursów i szkoleń, wśród których wymieniła: „Tworzenie systemu pomocy psychologiczno- pedagogicznej w szkole”, „Budowanie pozytywnych relacji z uczniami”, „Budowanie szkolnego systemu przeciwdziałania zachowaniom agresywnym”, „Wykorzystanie w pracy wychowawczej i socjoterapeutycznej Treningu Zastępowania Agresji”.

Mgr J. Graczyk – Ogdem, wiceprzewodnicząca Terenowego Komitetu Ochrony Praw Dziecka w Poznaniu, w wystąpieniu na temat: „Projekty profilaktyczne realizowane w ramach działalności organizacji pozarządowej Komitet Ochrony Praw Dziecka w Poznaniu” przedstawiła przegląd działań profilaktycznych podejmowanych przez TKOPD. Ponadto nakreśliła ona zebranym obraz „dziecka ulicy” i zajmującego się nim pedagoga ulicy tzw. streetworker’a oraz podkreśliła znaczenie programów edukacyjnych i profilaktycznych tj.: „Czy dzieci lubią być bite?” oraz „Dzieci ulicy”. Kończąc wystąpienie mgr J. Graczyk – Ogdem zachęciła uczestników konferencji do współpracy, a studentów pedagogiki i psychologii zaprosiła na szkolenia przygotowujące do pracy ulicznej, czyli streetworking’u oraz pomocy przy realizacji innych projektów TKOPD o charakterze profilaktycznym.

Specjalista profilaktyki uzależnień, kierownik NZOZ Centrum Profilaktyki Uzależnień w Poznaniu **mgr B. Kęszycka** przedstawiła uczestnikom konferencji temat: „Rozwiązania w zakresie profilaktyki uzależnień prowadzone przez NZOZ

Centrum Profilaktyki Uzależnień i Stowarzyszenie Profilaktyki Społecznej Sedno w Poznaniu". Mgr B. Kęszycka skoncentrowała się na rozważeniu szeregu praktycznych rozwiązań w zakresie profilaktyki uzależnień i ich skuteczności. Omówiła przemiany kierunków i metod pracy profilaktycznej podejmowanych w ramach działalności Centrum Profilaktyki, w tym nowe projekty tj.: grupa wsparcia dla kobiet.

Mgr E. Wachowska, kierownik Specjalistycznego Zespołu Pracy Socjalnej MOPR w Poznaniu, omówiła problemy osób chorych psychicznie spowodowane stereotypowym postrzeganiem ich choroby i wskazała na ogromne znaczenie, jakie ma „Środowiskowe wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi”. Następnie prelegentka przedstawiła działania podejmowane przez kierowany przez nią Zespół, stawiający sobie za cel poprawę funkcjonowania osób z zaburzeniami psychicznymi w środowisku.

Po zakończeniu pierwszej części obrad plenarnych ogłoszono przerwę, podczas której uczestnicy spotkania mogli obejrzeć towarzyszącą konferencji sesję plakatową. W ramach sesji zaprezentowano pięć plakatów o następującej tematyce:

- „Profilaktyka a promocja zdrowia - podobieństwa i różnice w ujęciu interdyscyplinarnym” przygotowany przez **mgr E. Łopacka-Sęczyk** i **mgr E. Flatow** z Zakładu Promocji Zdrowia i Psychoterapii WSE UAM;
- „Rola poradnictwa w profilaktyce i wspomaganiu rozwoju młodych dorosłych” wykonany przez **mgr A. Drzewiecką** z Zakładu Podstaw Wychowania i Opieki WSE UAM;
- „Wiem więcej - nadal piję - świadomość społeczna na temat spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży w oparciu o analizę danych statystycznych” opracowany przez **A. Kasprzak**, **J. Łasak**, studentki pedagogiki – specjalność promocja zdrowia i socjoterapia WSE UAM w Poznaniu;
- „Skuteczność profilaktyki” (**K. Graf**, **D. Białobrzewska**, **K. Stolarz**, **E. Garstka**, **N. Przybylska**, **N. Kiosmowska**, **K. Kaźmierczak**, **M. Miczyński**, **P. Jarmuda**) oraz „Zawód profilaktyk” (**D. Błoch**, **M. Kaczmarek**, **A. Matysiak**, **M. Seidler**, **K. Szuba**, **J. Michalak**, **A. Wesołowska**, **R. Wysocka**). Plakaty przygotowane przez studentów III roku Pedagogiki Gnieźnieńskiej Wyższej

Szkoły Humanistyczno-Managerialnej „Milenium” pod kierunkiem **mgr A. Knocińskiej**.

Podczas drugiej części obrad plenarnych kontynuowano rozważania nad profilaktyką zagrożeń cywilizacyjnych z punktu widzenia praktycznej działalności poszczególnych prelegentów. **Podinsp. M. Biskup**, ekspert Wydziału Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu, omówiła „Zjawiska patologii wśród dzieci i młodzieży”, z jakimi spotyka się w swojej pracy zawodowej. Pani podinspektor poruszyła tematykę przestępczości wśród dzieci i młodzieży, omówiła kwestię uzależnienia od środków psychoaktywnych oraz przedstawiła sposoby oddziaływania grup psychomanipulacyjnych.

Nadkom. A. Godyla-Jasicka, ekspert Wydziału Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu, w nawiązaniu do wystąpienia przedmówczyni ukazała „Programy profilaktyczne realizowane przez Komendę Wojewódzką Policji w Poznaniu”. Prelegentka podkreśliła znaczenie działań prewencyjnych podejmowanych na wszystkich etapach edukacyjnych i skoncentrowała się na omówieniu programów: „Z Pyrkiem bezpieczniej”, „Bezpieczna szkoła” i „Uwaga zagrożenie”. Szczególne poruszenie wśród uczestników konferencji wywołała prezentacja sierżanta Pyrka, maskotki wielkopolskiej policji.

Mł. insp. J. Skowroński, przedstawiciel Straży Miejskiej Miasta Poznania, w referacie pt.: „Rola patroli szkolnych w kształtowaniu postaw społecznych” przedstawił działania strażników miejskich, których głównym zadaniem jest podnoszenie bezpieczeństwa w powierzonych im rejonach szkolnych oraz współpraca ze szkołą, rodzicami i innymi instytucjami w rozwiązywaniu problemów. J. Skowroński wskazał ponadto programy profilaktyczne adresowane do uczniów, prowadzone we współpracy z innymi partnerami, a ukierunkowane na bezpieczeństwo, porządek, ochronę środowiska: „Czyste i bezpieczne miasto dla poznańskich koziółków”, „Ogólnopolski Turniej Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym”, „I Eko-Rajd Drogami Rowerowymi Poznania”, „Szkoła wolna od narkotyków i przemocy”.

Dr n. hum. A. Woźniak, adiunkt w Zakładzie Promocji Zdrowia i Psychoterapii WSE UAM, pedagog specjalny – terapeuta, doradca w problemach małżeńskich i rodzinnych, seksuolog społeczny oraz **mgr A. Gulczyńska**,

doktorantka w Zakładzie Promocji Zdrowia i Psychoterapii WSE UAM, doradca w problemach małżeńskich i rodzinnych, w swym wystąpieniu rozważały na czym powinno polegać „Wspieranie rodziny w profilaktyce zagrożeń cywilizacyjnych”. Autorki wskazały na związek między sposobem definiowania i podejściem do rodziny a realizowaną na jej rzecz profilaktyką. Następnie przedstawiły osiem przesłanek teoretycznych dla wspierania rodziny, które zostały podsumowane wnioskiem, że wspieranie rodziny w profilaktyce zagrożeń cywilizacyjnych może polegać na uruchamianiu i wzmacnianiu jej zdolności adaptacyjnych, a realizowane może być na wszystkich poziomach profilaktyki poprzez upowszechnianie wiedzy o procesach zachodzących w systemie oraz kształtowanie takich umiejętności jak: jasne ustalanie granic, otwarte komunikowanie się, dostrzeganie zasobów i korzystanie z nich oraz radzenie sobie z kryzysami.

Licencjonowany trener Treningu Zastępowania Agresji **mgr P. Matuszyński** przedstawił „Trening Zastępowania Agresji jako poznawczo-behawioralną metodę działań profilaktycznych”. W swoim wystąpieniu przedstawił pochodzenie, założenia i poszczególne komponenty TZA (Trening Umiejętności Prospołecznych, Trening Kontroli Złości, Trening Wnioskowania Moralnego) - metody autorstwa profesora Arnolda Goldsteina, zyskującej coraz większą popularność w Polsce. Mgr Matuszyński podkreślił wieloaspektowość TZA, który łączy pracę nad zachowaniem, emocjami i rozwojem moralnym. Wskazał również na możliwość szerokiego zastosowania treningu w profilaktyce, np. jako sposobu uczenia postaw i zachowań prospołecznych lub jako warsztatu wyposażającego w umiejętności zabezpieczające przed sięgnięciem po środki odurzające.

Mgr A. Knocińska, pedagog, członek Polskiego Towarzystwa Terapeutycznego, w referacie pt.: „Miejsce profilaktyki w poradnictwie psychologiczno-pedagogicznym” omówiła funkcjonujący w Polsce system poradnictwa psychologiczno -pedagogicznego oparty na sieci wyspecjalizowanych w tym zakresie placówek, dla których realizacja działań profilaktycznych jest jednym z istotnych zadań. Następnie mgr A. Knocińska umiejscowiła działania poradni psychologiczno - pedagogicznych na pierwszym i drugim poziomie profilaktyki oraz przedstawiła stosowane przez nie strategie. Podsumowując wystąpienie wskazała na wybrane problemy związane z realizacją profilaktyki w poradniach psychologiczno -

pedagogicznych, których rozwiązanie znacząco podniosłoby skuteczność podejmowanych działań profilaktycznych oraz jakość całości ich pracy.

Pedagog społeczny i andragog, członek Polskiego Towarzystwa Terapeutycznego **mgr M. Żukowski** w swoim wystąpieniu pt.: „Profilaktyka niepowodzeń samodzielnych prób przezwyciężania uzależnień” zwrócił uwagę na główne problemy związane z występowaniem wymienionego w tytule zjawiska. Jako punkt odniesienia do prezentowanych zagadnień autor rozważań przyjął model stadiów zmiany opisany w 1982 r. przez Prochaskę i DiClemente. Sformułował on postulaty i wnioski do dyskusji nad zwiększeniem skuteczności działań profilaktycznych w omawianym zakresie, wskazał m. in.: na małą skuteczność profilaktyki negatywnej i potrzebę rozwijania form profilaktyki pozytywnej, a także możliwości wynikające ze wzbogacania repertuaru internetowych form aktywności pacjentów.

Lic. A. Węglewska, koordynator oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej we Wrześni, przedstawiła „Profilaktykę i promocję zdrowia w działaniach Państwowej Inspekcji Sanitarnej na przykładzie powiatu wrzesińskiego”. W swym referacie omówiła realizowane przez PSSE zadania z zakresu zdrowia publicznego. Następnie skupiła się na działalności komórki organizacyjnej stacji pod nazwą Oświata Zdrowotna i Promocja Zdrowia dokonując prezentacji realizowanych przez nią programów i akcji prozdrowotnych. Należą do nich: „Moje Dziecko Idzie do Szkoły”, „Radosny Uśmiech – Radosna Przyszłość”, „Profilaktyka tytoniowa”, „Trzymaj Formę!”.

Po zakończeniu obrad plenarnych głos ponownie zabrała dr E. Kasperek – Golimowska, która dokonała podsumowania obrad. Uczestnicy uznali, że konferencja charakteryzowała się wysokim poziomem organizacyjnym i dużą wartością merytoryczną. Stworzyła ona okazję do wymiany doświadczeń, podzielenia się przemyśleniami nad projektami badawczymi oraz działaniami praktycznymi realizowanymi przez osoby zajmujące się szeroko rozumianą profilaktyką. Z tego też względu uczestnicy konferencji wyrazili potrzebę kolejnych spotkań.

Dr n. hum. E. Kasperek, prodziekan WSE UAM, w imieniu organizatorów zapewniła o rozważeniu powyższego postulatu.

